

Methods. *Theoretical analyses of psychological and pedagogical literature on the problem were used.*

Results. *The introduction of the elements of «Intel® Training for the Future» program is facilitated by the course of «Innovative Information Technologies in the Educational Process», which is provided by the curriculum for the 4th-year students. The course program supposes to create ICT project models in which students act as teachers and pupils at the same time. The work on the project involves the existence of a significant research or creative problem or task that needs integrated knowledge and research to be solved. The results of the project work should have a practical, theoretical and cognitive significance. During the project, students create a presentation, or a publication, or a web site acting as a teacher, through which pupils get a research task. Acting as pupils, students create a presentation, a publication, and a website through which pupils present their research results. The students create a portfolio of the project being a set of informational, didactic and methodological materials for a training project, designed with the aim of its effective organization.*

Originality. *The provided investigation showed that there are significant challenges, gaps, and weaknesses in the practice of the forming the students' experience in using the project method in teaching Mathematics for pupils using “Intel® Training for the Future” program.*

Conclusion. *By working on the project, the students realize the ability to apply information and communication technologies in teaching Mathematics and effective use of ICT in their further work.*

Key words: *educational project; project method; portfolio of educational project; educational simulation; learning mathematics; mathematical education; information and communication technologies; students.*

*Одержано редакцією 11.09.2017
Прийнято до публікації 19.09.2017*

УДК 37.378 (045)

ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
початкової освіти, Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького,
Україна
e-mail: zvezdochcina@gmail.com

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

Анотація. *Розглянуто становлення й розвиток освіти у Великій Британії (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) Розкрито передумови становлення й розвитку вищої педагогічної освіти у Великій Британії. Використовуючи праці попередніх дослідників, показано еволюцію розвитку освітньої системи Великої Британії.*

Ключові слова: *освіта; Велика Британія; еволюція; учитель; професійна підготовка; початкова освіта; система закладів.*

Постановка проблеми. Проблема педагогічного професіоналізму поліструктурна і багатоаспектна. Різноманітні сторони його формування в багатьох країнах підлягають дослідженню в контексті різних гуманітарних і прикладних наук: педагогіки, психології, соціології, філософії, акмеології та деяких інших, що пов'язано з потребою сучасної школи в учителях-професіоналах. Майбутній світовій спільноті потрібні нові люди: мислителі-реформатори, творці-трудівники, активні перетворювачі

себе і своєї справи, широко освічені, духовно-моральні особистості, які визначили своє покликання і місце в житті. Крім того, ставиться надзавдання підготовки не просто професіоналів, а фахівців високого професійного рівня.

Підготовка вчителя – багатогранний процес, що спрямований на забезпечення, з однієї сторони, ґрунтовних знань із предметів спеціалізації, а з другої – глибокого розуміння сутності людини як суб'єкта освітнього процесу, котрий включає навчання і виховання. Досліджуючи проблему методичної підготовки вчителя в західній педагогічній теорії, ми виходили з того, що методична підготовка є складником професійної підготовки вчителів і тісно пов'язана з усіма її компонентами. У зв'язку з цим особливу увагу в ході наукового пошуку було приділено змісту професійного навчання майбутніх учителів [1].

Аналіз останніх публікацій. Аналіз літературних джерел свідчить про посилення інтересу багатьох дослідників до системи освіти Великої Британії. Різні аспекти освіти цієї країни досліджували Г. Алексевич, Ю. Алфьоров, Н. Воскресенська, Б. Вульфсон, О. Глузман, Ю. Кіщенко, О. Леонтєва, Т. Мойсеєнко, Л. Пуховська, А. Парінов, Н. Яцишин та ін.

Мета. Розглянути передумови становлення й розвитку вищої педагогічної освіти у Великій Британії, показати еволюцію розвитку освітньої системи цієї країни.

Виклад основного матеріалу. Перший учительський коледж був організований у Великій Британії в 1840 р. відомим педагогом і політичним діячем Дж. Кей-Шаттлвортом. Незважаючи на те, що Парламент відхилив його пропозицію про відкриття державного вчительського коледжу, він був створений на особисті кошти педагога. З 1842 р. кількість учительських коледжів почала швидко зростати, і до 1845 р. у країні їх було відкрито вже 22. До середини ХХ століття вчительські коледжі стали найбільш поширеним у Великобританії типом педагогічних закладів освіти [2].

На початку ХХ століття викладачі денних педагогічних коледжів висунули ідею щодо необхідності власне професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів – випускників університетів. Із цією метою в 1921 р. у Великій Британії були відкриті перші педагогічні відділення університетів.

У вчительських коледжах початку ХХ століття рівень загальноосвітньої та педагогічної підготовки був низьким: підготовка вчителів зводилася до проходження програми початкової школи і методичному тренуванні.

Підготовка вчителів на педагогічних відділеннях університетів, де готували вчителів для початкових шкіл, відрізнялася обмеженістю в професійно-педагогічному плані, була суто теоретичною, академічною, не припускала орієнтації на задоволення реальних потреб школи. Практичній підготовці приділялася близько 20 % навчального часу [3].

Термін навчання в коледжі становив у середньому близько двох років. Більш точно його визначити неможливо, оскільки якою б не була уніфікація і стандартизація змісту освіти, форм і методів навчання, організації освітнього процесу в цих коледжах, вона була відсутня [4].

У 1846 р. у Великій Британії виникла система «педагогічного учнівства», сутність якої полягала в тому, що кращі випускники початкової школи у віці не молодше 13 років групами по 3-4 особи прикріплялися до одного шкільного вчителя, протягом п'яти років спостерігали за його роботою і проводили самостійно уроки в молодших класах початкової школи під його керівництвом [5].

Паралельно учні-вчителі самостійно вивчали основні загальноосвітні дисципліни. Важливою інновацією в організації підготовки майбутніх учителів були щорічні екзаменаційні випробування, що здійснювалися королівськими інспекторами шкіл, у програму яких, крім перевірки рівня загальної освіти, входив і звітний урок [6].

Аж до 1848 р. у Великій Британії не існувало офіційної педагогічної освіти, яка функціонувала б на державному рівні. Фактично старші учні самі виконували обов'язки вчителів початкової школи, і, на жаль, далеко не всі з них продовжували потім своє навчання в церковнопарафіяльних коледжах для отримання сертифіката вчителя (*a teacher's certificate*), який був уведений у практику в тому самому 1848 р. Їхня більшість набиралися професійного досвіду як «підмайстри», навчалися практично без відриву від роботи (*learning on the job*), що, фактично, справедливо можна було б уважати першим в історії Великої Британії досвідом організованої підготовки вчителів, що зводилася лише до механічного відтворення традиційних методів навчання дітей основам читання, письма і рахунку [7].

Під час становлення педагогічної освіти у Великій Британії навчання здійснювалося на базі шкіл. З погляду деяких прогресивних учених того часу (К. Шатлворт), його зміст і структура вимагали розумного балансу між навчанням студентів на освоєння елементарних практичних умінь і навичок з обраної професії, з однієї сторони, і отриманням індивідуального духовного розвитку, з другої. Проте перевагу все ж надавали практичній стороні питання. Підготовка майбутніх учителів була спрямована на вивчення «детальних педагогічних правил на кожен день», тобто різноманітних практичних прийомів ведення педагогічної діяльності, що носила формальний характер і полягала в автоматичній передачі учням корисної інформації [8].

У 1861 р. уряд утрутився в хід подій (*The Newcastle Commission*) і прийшов до висновку, що подібна система не продуктивна ні для вчителів, ні для їхніх учнів. Акт про освіту (*Education Act*), що прийнятий у 1870 р., також поставив під сумнів якість підготовки кваліфікованих фахівців на базі шкіл. Було рекомендовано залучити коледжі й університети Великої Британії для формування нової структури підготовки педагогічних кадрів. Однак британська педагогічна освіта остаточно сформувалася у стінах коледжів тільки до 20-х рр. ХХ століття [8].

Пошуки нових організаційних форм професійної підготовки вчителів особливо активізувалися у зв'язку з прийняттям у 1870 р. Закону про загальну початкову освіту [9]. Як результат, у Великій Британії гостро постало питання про кількість і якість підготовки вчителів початкової школи. В умовах стрімкого суспільного руху за розвиток загальної початкової освіти погляди зверталися до університетів. У 1886 р. питання про участь університетів у підготовці вчителів було представлено на розгляд Християнської комісії, яка прийняла рішення про створення денних коледжів або педагогічних відділень при університетах і університетських коледжах. У цілому поява денних педагогічних коледжів мала велике значення для розвитку системи професійної підготовки вчительських кадрів [10].

Визначаючи це значення, англійські вчені пишуть, що їх відкриття привело до підвищення рівня підготовки майбутніх учителів початкової школи, оскільки:

- а) відбувся зв'язок коледжів з університетською системою;
- б) викладацький склад коледжів якісно змінився за рахунок залучення університетських викладачів;
- в) прийом студентів до коледжів поступово став здійснюватися незалежно від релігійної приналежності;
- г) розширився зміст професійної підготовки майбутніх учителів за рахунок уведення таких навчальних дисциплін, як педагогіка і психологія [11].

Серед причин незадовільної підготовки вчителів в учительських коледжах відзначалася низька кваліфікація викладачів, більшість з яких були випускниками тих самих коледжів, і, отже, не були знайомі з новими поглядами на природу людини, на

суспільство на виховання і навчання, з однієї сторони, і мали низький рівень загальної освіти – з другої.

Такий стан привів до того, що комісія з вивчення розвитку освіти під головуванням лорда Кросса, у завдання якої окремим пунктом входив аналіз стану підготовки вчителів початкових шкіл, у своїй доповіді, що представлена парламенту в 1888 р., у числі іншого рекомендувала відкриття вчительських відділень (*Day training colleges*) при університетах і університетських коледжах.

Університетські вчительські коледжі становлять певний інтерес для даного дослідження, оскільки саме на їх основі сформувалися педагогічні відділення університетів, що виникли на початку ХХ століття.

До моменту відкриття перших університетських учительських коледжів професура британських університетів уже досить активно займалася проблемами освіти. Уже в 70-ті роки ХІХ століття під егідою Педагогічного товариства (*College of Preceptors*) у багатьох університетах читалися курси з теорії виховання, педагогічної психології, з історії педагогіки [12].

Перші університетські вчительські коледжі виникли в 90-ті роки ХІХ століття, коли держава почала виділяти спеціальні субсидії університетам на їх організацію. Організація освітнього процесу в університетських учительських коледжах була подібною. Як і раніше, у коледжах навчання складалося з загальноосвітнього і професійно-педагогічного циклів, причому останній ділився на практичну і теоретичну частини. Як і раніше педагогічна практика проводилася в довколишніх школах під керівництвом місцевих учителів, а викладачі коледжу приділяли їй незначну увагу, незважаючи на те, що практика, як і раніше займала близько 70 % навчального часу студентів. Курс навчання становив зазвичай три роки, і кожен рік, завершувався іспитами, причому до складу екзаменаційної комісії обов'язково включався королівський інспектор.

Після закінчення курсу навчання студенти отримували спеціальний учительський сертифікат, що надавав право роботи в початковій школі. З початку ХХ століття наявність такого сертифікату стала необхідним для прийому на роботу.

У десяти роки ХХ століття університетські вчительські коледжі були перетворені в педагогічні відділення. Перетворення університетських учительських коледжів в університетські педагогічні відділення, насамперед, означало необхідність отримання їх випускниками першої наукового ступеня – ступеня бакалавра [13; 14].

Висновок. Отже, в умовах стрімкого суспільного руху за розвиток загальної початкової освіти погляди звертаються до університетів. У цілому поява денних педагогічних коледжів мала велике значення для розвитку системи професійної підготовки вчительських кадрів Великої Британії. У країні гостро постає питання про кількість і якість підготовки вчителів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Задорожна І. П. Особливості методичної підготовки вчителів англійської мови у Великій Британії : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ірина Павлівна Задорожна. – Тернопіль, 2002. – 307 с.
2. Dent, H. (1962). *The Training of Teachers in the United Kingdom*. Lnd.: Longmans
3. Абазовик Е. В. Подготовка учителей в Великобритании и России в условиях Болонского процесса : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Екатерина Викторовна Абазовик. – Санкт-Петербург, 2010. – 204 с.
4. Алферов Ю. С. Система педагогического образования в Англии : дисс. ... канд. пед. наук / Ю. С. Алферов. – Москва : МГПИ, 1965. – 371 с.
5. Аранский В. С. Система народного образования в Англии / В. С. Аранский, В. П. Лапчинская. – Москва : АПН, 1961. – 260 с.
6. Department for Education and Employment. *Departmental report*. (1998). Lnd.: HMSO
7. Зискин К. Е. Профессионально-педагогическая подготовка учителей средней школы на педагогических отделениях университетов Великобритании во второй половине ХХ в. : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / К. Е. Зискин. – Москва : РГБ, 2003.

8. Teacher Professionalism and the Challenge of Change / Ed. by Jim Graham. (1999). London
9. Онищенко Ю. Ю. Формирование профессионализма учителя в системе педагогического образования в Великобритании : дисс. ... канд. пед. наук / Юлия Юрьевна Онищенко. – Коломна, 2007. – 180 с.
10. Elementary Education Act 1870. Retrieved from <http://www.educationengland.org.uk/documents/acts/1870-elementary-education-act.html>
11. Simon, B. (1994). The state and educational change: essays in the history of education and pedagogy. London: Lawrence and Wishart
12. Кіщенко Ю. В. Історико-соціальні передумови становлення сучасної системи професійної підготовки вчителів в Англії та Уельсі / Ю. В. Кіщенко // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Херсон : ХДУ, 2005. – Вип. 40. – С. 423–428.
13. Dymond, D. (1960). The Historical Background. II Colleges of Education for Teaching. Lnd.: A.T.C.D.E.
14. Hershaw, L. S. (1964). A Short History of British Psychology 1840-1940. Lnd.: Unwin

References

1. Zadorozhna, I. P. (2002) *Peculiarities of methodical preparation of English language teachers in Great Britain: the Diss. ... Candidate of Ped. Sciences: 13.00.04. Ternopil' (in Ukr.)*
2. Dent, H. (1962). *The Training of Teachers in the United Kingdom*. Lnd.: Longmans (in Engl.)
3. Abazovik, E. V. (2010). *Training of teachers in Great Britain and Russia in the conditions of the Bologna process: the Diss. ... Candidate of Ped. Sciences: 13.00.08. Sankt-Peterburg (in Russ.)*
4. Alferov, Yu. S. (1965). *System of teacher education in England: the Diss. ... Candidate of Ped. Sciences. Moscow: MGPI (in Russ.)*
5. Aransky, B. C., & Lapchinskaya, V. P. (1961). *The system of people's education in England*. Moscow: APN (in Russ.)
6. *Department for Education and Employment. Departmental report. (1998). Lnd.: HMSO (in Engl.)*
7. Ziskin, K. E. (2003). *Professional-pedagogical training of secondary school teachers at the pedagogical departments of universities in Great Britain in the second half of the 20th century: the Diss. ... Candidate of Ped. Sciences: 13.00.01. Moscow: RSL (in Russ.)*
8. *Teacher Professionalism and the Challenge of Change / ed. by Jim Graham. (1999). London (in Engl.)*
9. Onishchenko, Yu. Yu. (2007). *Formation of teacher's professionalism in the system of teacher education in Great Britain: the Diss. ... Candidate of Ped. Sciences. Kolomna (in Russ.)*
10. *Elementary Education Act 1870. – Retired from <http://www.educationengland.org.uk/documents/acts/1870-elementary-education-act.html> (in Engl.)*
11. Simon, B. (1994). *The state and educational change: essays in the history of education and pedagogy*. London: Lawrence and Wishart (in Engl.)
12. Kishchenko, Yu. V. (2005) *Historical and social prerequisites for the formation of a modern system of teacher training in England and Wales*. Pedagogical sciences: Sb. sciences works. Kherson: KHDU (in Ukr.)
13. Dymond, D. (1960). *The Historical Background. II Colleges of Education for Teaching*. Lnd.: A.T.C.D.E. (in Engl.)
14. Hershaw, L. S. (1964). *A Short History of British Psychology 1840-1940*. Lnd.: Unwin (in Engl.)

Abstract. Zorochkina T. S. FORMATION AND DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE GREAT BRITAIN AT THE END OF THE 19TH AND BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

Introduction. The article deals with the formation and development of education in the UK at the end of the 19th and beginning of the 20th century. The preconditions of formation and development of higher pedagogical education in the Great Britain are considered. Using the work of previous researchers, the evolution of the development of the educational system of Great Britain is shown.

Purpose. Consider the preconditions for the formation and development of higher pedagogical education in the UK. Using the work of previous researchers, we decided to show the evolution of the educational system of the United Kingdom.

Originality. The organization of the educational process at university teaching colleges was similar. As before, colleges of education consisted of general and vocational-pedagogical cycles, the latter being divided into practical and theoretical parts. As before, pedagogical practice was conducted in nearby schools under the guidance of local teachers

In the conditions of the rapid social movement for the development of general primary education views are appealing to universities. In general, the emergence of daytime colleges of

pedagogy was of great significance for the development of the system of professional training of British teachers. The country is acutely concerned with the number and quality of primary school teachers' training. University teacher colleges are of particular interest to this study, because it is on their basis that the pedagogical departments of universities that arose in the beginning of the XX century were formed.

Conclusion. *In the conditions of the rapid social movement for the development of general elementary education views look to universities. In general, the emergence of day-to-day colleges of pedagogy was of great significance for the development of the system of professional training of UK teaching staff. The country is acutely concerned with the number and quality of primary school teachers' training.*

Key words: *education; Great British; evolution; teacher; professional training; primary education; system establishments.*

*Одержано редакцією 22.09.2017
Прийнято до публікації 29.09.2017*

УДК 378.011.3-051:373.2.014.68 (045)

ІВАХ Світлана Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
загальної педагогіки та дошкільної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, Україна
e-mail: slinkolven@ukr.net

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВИЩОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Анотація. *Схарактеризовано змістові аспекти теоретичного і практичного складників підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу вищої освіти. Основну увагу зосереджено на аналізі викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці закладу дошкільної освіти з родинами». Акцентовано на необхідності посилення самостійної творчої діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти під час її вивчення та ролі педагогічної практики у процесі підготовки майбутніх вихователів до означеної діяльності.*

Ключові слова: *змістові аспекти; професійна підготовка; майбутні вихователі; педагогічна практика; педагогічна діяльність; робота з батьками дошкільників; старші дошкільники.*

Постановка проблеми. У вітчизняних освітніх нормативних документах ХХІ ст. (Концепції дошкільного виховання в Україні, Державній національній програмі «Освіта (Україна ХХІ ст.)», Законі України «Про дошкільну освіту», «Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні») підкреслюється значущість родинної педагогіки, передбачається взаємопроникнення сімейного і суспільного виховання з метою створення для кожної дитини єдиного, дитиноцентричного виховного середовища.

Загальновідомо, що ефективне виконання й розвиток дітей дошкільного віку можливі за умови тісної взаємодії педагогів із їхніми батьками. На жаль, сучасні бурхливі й суперечливі соціально-економічні процеси в державі спричиняють низку труднощів у вихованні дитини в сім'ї. Найважливіші з-поміж них такі: недооцінювання